

1

ÚJSZÜLÖTTEK HALNAK MEG. EMBEREK TŰNNEK EL. EMBEREK halnak meg. Újszülöttek tűnnek el.

Korán lesújtottak rám ezek az igazságok. Már gyerekfejjel értettem, mi a mulandóság. Az iskolában az apácák mennyországról, tisztítóütről, pokol tornácáról és poklóról beszéltek. Én meg tudtam, hogy köröttem „elmennek” a felnőttek. Legalábbis így emlegette a témát a családom. Többen megtértek közülük a Jóistenhez, az örök nyugalom honába. Jobb híján elfogadtam hát, hogy a földi élet ideiglenes. Ennek ellenére apám és a még csecsemő öcsém halála alaposan fejbe kólintott.

Évangéline Landry eltűnésére pedig senki nem talált magyarázatot.

De nem szabad elsietnem a dolgot; mindent csak szépen sorjában.

A dolog a következőképpen történt.

Kislánykoromban a South Side-on éltem Chicagóban, egy Beverlynek nevezett, kevésbé divatos külkerületben. Ide vonult vissza a város elitje az 1871-es Nagy Tűzvész után, a tágas pázsitok és terebélyes szilfák meg ír katolikus klánok közé, amelyek családfáján több volt az elágazás, mint a szileken. Ekkoriban a negyed meglehetősen lerobbantnak számított, csak később kupálódott ki. Azok a pénzes emberek költöztek ki ide, akik zöldre vágtyak a Loop közelében.

A mi lakunk eredetileg parasztház volt, s előbb állt itt az összes szomszédjánál. A zöld zsalugáteres, fehér deszkás házikót körbefutotta a tornác. Hátul egy vén nyomókút volt, s a kocsiszínbén autók helyett egykor lovak és tehenek búsongtak.

Boldog emlékeim vannak erről a helyről és időről. Hideg időben a környék gyerekei egy üres telken kerti locsolócsővel kialakított jégpályán korcsolyáztak. Apu támogatót, ahogy ott botorkáltam kétélű korcsolyámon, s letörölgette a latyakot a síruhámról, amikor épp elhasaltam. Nyaranta a lasztit rúgtuk, fogócskáztunk vagy adj, király, katonát!-ot játszottunk. Igazi utcagyerekek voltunk. A húgom, Harry, meg én szentjánosbogarakat ejtettünk foglyul olyan csuprokban, amelyek tetejébe lyukat ütöttünk.

A végtelennek tetsző közép-nyugati teleken számtalan Brennan nagynéni és nagybácsi gyűlt össze kártyacsatára eklektikusan lerobbant szalonunkban. Minden ugyanabban a rendben zajlott. Ebéd után mama kis asztalokat vett elő az előszobakamrából, letörölgette a tetejüket, és felállította összecsukható lábukat. Harry fehér vászonabroszokat terített rájuk, én meg középre helyeztem a kártyapaklikat, a szalvétákat és a mogyorós tálkákat.

A tavasz beköszöntével a kártyaasztalt lecserélték az első tornác hintaszékeire, s a társalgás lépett a kanasza és a bridzs helyébe. Warren-bizottság, Tonkini-öböl-határozat, Hruscsov, Koszigin.* Nem sokat értettem belőle, de nem is érdekelt. Megnyugtatót, hogy körém gyűltek mindazok, akikkel megegyezett a kettős spirálunk, csakúgy, mint öltözőasztalkámon az aprópénz csilingelése a *Beverly Hill*-dilis malacperselyben. A világ kiszámítható volt, tele rokonokkal, tanárokkal és hozzám hasonló sorból származó gyerkőcökkel. Szent Margit Iskola, Brownie cserkészcsapat, vasárnapi mise, nyári napközis tábor – ebből állt az életem.

Aztán meghalt Kevin, és hatéves világom porrá omlott, csupa kétegy és bizonytalanság jellemezte. Addig abban a hitben voltam,

* A Warren-bizottság az 1963-as Kennedy-gyilkosság körülményeit vizsgálta. A Tonkini-öböl-határozat fokozott részvételtől döntött a vietnámi háborúban.

hogy a kaszás a visszeres lábú, áttetsző bőrrű vén nagynénikre pályázik, nem kicsattanóan kerek képű kisbabákra.

Nem sok mindenre emlékszem Kevin betegségéből, és még kevesebbre a temetésről. Harry izgett-mozgott mellettem a gyászbeszéd alatt a padban. Felfedeztem egy foltot a körömcipőmn. Mi okozhatta? Fontosnak tűnt, hogy megtudjam. Csak bámultam bambán a kicsiny szürke pacára, amely legalább messzire vitt a szorongató valóságtól.

Természetesen újfent összegyűlt a család; lehalkított hangon, farccal beszélgettek. Mama rokonsága volt ott Észak-Karolinából, rokonok, tiszteletesek, aztán kollégák apu ügyvédi irodájából. Vadidegenek simogatták a kobakomat, és motyorásztak a mennyről meg az angyalokról.

Házunkat serpenyős tálak és műanyagba-alufóliába csomagolt pékáruk töltötték meg. Általában szeretem a szendvicset, de csak ha levágják a kenyér héját. Nem vagyok azonban oda a tonhalas és tojásslátás töltelékért a két szelet között. Valamiért pazarlónak érzem. Így gondoltam akkor, és ez azóta sem változott. Fura, hogy mi alakít az emberen.

Kevin halála azonban nemcsak a szendvicsekre vonatkozó véleményem változtatott, de életem teljes színterét is átalakította. Anyám mindig kedves és gyakran vidám szeme attól fogva örökre elborult, karikás lett és beesett. Gyermeki agyam ezt szomorúságként értelmezte. Évekkel később láttam egy koszovói nő fényképét férje és fia hevenyészett koporsója mellett. Valamiért úgy éreztem, ismerem valahonnan, ez azonban képtelenségnek tűnt. Aztán rájöttem: ugyanaz a legyőzöttség és reménytelenség van a nézésében, mint anyáméban.

És nem csupán a külseje változott meg. Többé már nem ittak koktélokat vacsora előtt apámmal, vagy nem maradtak csevegve az asztalnál a kávé után. Nem tévéztek a mosogatást követően, amikor Harryvel mi már pizsamába bújtunk. Korábban pedig imádták a vígjátékokat, és összenevettek, amikor Lucy vagy Gomer valami vicceset művelt.

Miután a leukémia legyőzte Kevint, minden nevetés megszűnt nálunk.

Apám szintén behúzódott a csigaházába. Nem csöndesen sajnálta magát, mint anya, nem. Michael Terence Brennan, a rágalmazási perek szakértője és szívtipró életművész jófajta ír whiskyvel vizsgaszalódott. Ami azt illeti, tömérdek palackkal.

Eleinte nem vettem észre apu kimaradásait. Ahogy a fokoza-
tosan kifejlődő fájdalom okára is csak apródonként derül fény,
lassacskán rádöbentem, hogy alig látom. Egyre többször költöt-
tük el nélküle a vacsorát. Egyre többször ért haza későn, mígnem
végül, mondhatni, fantommá lett az életemben. Némelyik éjsza-
kán imbolygó léptekre lettem figyelmes, vagy egy túl hangos ajtó-
csapódásra. Máskor vádakkal és nehezteléssel teli, fojtott hangokra
a szüleim hálószobájából.

A mai napig rettegek az éjféli telefonoktól. Talán szorongásos
alkat vagyok, lehet azonban, hogy realista. Tapasztalatom szerint
ugyanis az éjszakai hívások mindig rossz hírt hoznak: balesetről,
letartóztatásról, verekedésről.

Anyát tizennyolc hosszú hónappal Kevin halála után csörgették
fel éjszaka. Akkoriban éktelenül fülsértő hangon jeleztek a telefo-
nok, nem kellemes dalokat játszottak le, mint amilyen a *Grillz* vagy
a *Sukie in the Graveyard*. Már az első csöngetésre felébredtem,
amit második és a félbevágott harmadik követett, majd egy halk
hang, kiáltás és sóhaj elegye. Aztán a kagyló tompa puffanással
a padlóra hullott. Ijedten húztam fel a szememig a takarót, de senki
nem jött oda az ágyamhoz.

Baleset történt, közölte anya másnap. Apu kocsiját letaszították
az útról. Azt soha nem említette, hogy a rendőri jegyzőkönyv sze-
rint apám véralkoholszintje 0,27 volt. Ezeket a részleteket később
hallgattam ki. A hétévesek szinte mind hallgatóznak.

Apu temetésére még annyira sem emlékszem, mint a Kevinére.
Fehér virággal meghintett bronzkoporsó és végtelenbe nyúló öm-
lengések. Elfojtott zokogás. Anyut két nagynéni támogatta. A te-
mető füve örülten zöld volt.

Anyu rokonsága – a Daesseek és a Leek – ezúttal még nagyobb lét-
számban vonultak fel. Némi hallgatózással még többet tudtam meg
a terveikről. Például hogy anyának haza kell költöznie a gyerekekkel.

Az apu halálát követő nyár a legforróbbak egyike volt Illinois történetében. A hőmérő higanyszála hetekre harminc fok fölé kúszott. Noha a meteorológusok bíztak a Michigan-tó hűtőhatásában, messze voltunk a víztől. Különben is, a túl sok épület és beton között megrekedt a meleg. Hozzánk nem értek el a hűs tavi szellők. Beverlyben kinyitottuk az ablakokat, bekapcsoltuk a ventilátorokat, és izzadtunk rendesen. Harryvel priccseket állítottunk föl, és kint aludtunk a szúnyoghálós tornácon.

Júniusban és júliusban Lee nagymama körömszakadtáig küzdött tovább, hogy visszatérjünk Dixie-be.* A Brennan rokonság ugyan fel-feltünedezett nálunk, de már egyenként vagy kettesével; a férfiak hónaljukban sötét folttal, a nők lenge kartonruhában. Vigyázva mérték a szót, mama meg folyton ideges volt, és a sírás kerülgette. Ilyenkor a látogató nagynéni vagy nagybácsi bátorítón megveregette a kezét. „Tedd azt, ami a legjobb neked és a lányoknak, Daisy!” – javallták.

Gyerekejjel is érzékelttem, hogy a családi telefonhívások egyre türelmetlenebbek. Rokonaink azt várták, hogy véget érjen a gyász, és az élet visszazökkenjen a megszokott kerékvágásba. A látogatók mind kényszeredettebbé váltak, nem lehetett azonban elkerülni őket, hiszen Michael Terrence vér volt a vérükből, s az özvegyek és árvák dolgát is megfelelőképpen kellett rendezni.

A halál az én kapcsolataimra is kihatott. Olyan gyerekek kezdtek el kerülni, akikkel pisis korunktól ismertük egymást, és amikor a véletlen mégis összehozott minket, lesütötték a szemüket. Szégyenükben? Zavarukban? Féltek, hogy rájuk is átterjed a balszerencse ragálya? A legegyszerűbb az volt számukra, ha tartják a három lépés távolságot.

Anya nem íratott be minket napközis táborba, ezért Harryvel magunkban töltöttük a hosszú, párás délutánokat. Meséket olvastam fel neki, táblás játékokat játszottunk, bábjátékokat találtunk ki, vagy elmentünk a 95. utcai Woolworth'sbe, hogy feltöltsük képregény- és vaníliáskóla-készleteinket.

* Karolina államba.

Ezekben a hetekben egész patika alakult ki anya éjjeliszekrényén. Amikor épp a földszinten volt, megvizsgálgattam a kis üvegcséket recés fehér kupakjukkal és takaros betűkkel telerótt címkéjükkel. „Rázza fel őket használat előtt!” – olvastam, és átkandikáltam a műanyag sárgáján vagy barnáján. A parányi kapszulák látványától elnehezült a szívem.

Mama július derekán hozta meg a döntését, ha nem épp Lee nagymama tette meg helyette. Kihallgattam, amint közölte apu fivéréivel és nővéreivel, akik válaszul megveregették a kezét. Talán így lesz a legjobb, mondták. Hogyan is? Megkönnyebbülten? Mit tud egy hétéves a lelki rezdülésekről?

Nagyi érkezését jelekkel adtuk egymás tudtára az udvarunkban. Emlékezetem kaleidoszkópja egy taxiból kikászálódó idős asszonyt mutat – vékony volt, akár egy madárijesztő, a keze meg bütykös és gyíkszáraz. Ötvenhat éves volt azon a nyáron.

Egy héten belül felpakoltak minket a Chrysler Newportba; a kocsit még apu vette, mielőtt Kevint leukémiával diagnosztizálták. Nagyi vezetett. Anya foglalta el az anyósülést, Harry meg én hátul ültünk, kettőnk között pasztellkréták és társasjátékok jelezték területi határainkat.

Két nap múlva érkezünk meg Nagyi charlotte-i házához. Harryvel megkaptuk az emeleti zöld csíkos tapétás hálót. A gardrób-szekrénynek naftalin- és levendulaszaga volt. Néztük a húgommal, hogyan aggatja fel mama fogasokra a ruháinkat. Téli ruhákat társaságba és templomba is.

- Meddig maradunk, mama? – kérdeztük.
- Meglátjuk. – A fogasok tompán koppantak.
- Itt járunk majd iskolába?
- Meglátjuk.

Másnap a reggelenél Nagyi megkérdezte, mi lenne, ha a tengerparton töltenénk a nyár hátralévő részét. Harryvel csak bambán bámultunk rá a puffasztott rizses rágszáink fölött. Totál ledöbrentünk a sors hányattatásaitól.

– De hát miért is ne tetszene nektek? – válaszolta meg Nagyi a saját költői kérdését.

Azt meg honnan tudod, mi tetszik nekem, mi nem. Nem vagyunk egyformák, füstölögtem magamban. Természetesen neki lett igaza, mint ahogy rendszerint. De nem is ez volt a lényeg. Újabb döntés született a fejünk fölött, amelybe nem volt beleszólásunk.

Két nappal Charlotte-ba érkezésünk után kis társaságunk ismét beszállt a Chryslerbe, Nagyival a kormánynál. Anya aludt, csak arra ébredt fel, amikor a kerekek nyikorgása jelezte, hogy átkeltünk a töltésen.

Fölemelte a fejét, de nem fordult hátra, hogy ránk mosolyogjon, azt énekelve: „Reszkess, Pawleys Island, mert jövünk!”, mint más-kor, boldogabb időkben. Csak visszajettette a fejét, és szunyókált tovább.

Nagyi megveregette a kezét, hajszállra, ahogyan a Brennanok.

– Jó lesz, meglátjátok – bűgta, elhúzva a szavakat, ahogyan a lánya is. – Bízd csak ide, Daisy drágám, remekül fogjuk érezni magunkat.

És úgy is éreztem, miután megismerkedtem Évangéline Landry-vel. Négy teljes éven át.

Ekkor azonban Évangéline-nek nyoma veszett.